

TRÆER NEDERST I HAVEN

MADSKOVSTRÆER. Jeg nærlæste Birgit Rothmanns bog *'Den spiselige permahave'* – og var på Samsø og se haven i virkeligheden, den hedder 'Kærbakkens Permahave' - samtidig med at jeg nærstuderede Martin Crawford's *'Trees for gardens, orchards and permaculture'* – og samtidig med at jeg på YouTube så en række især engelske madskovs-skabere, der havde lavet et overflodsmadparadis, hvor træerne var basisdesignet i haven.

Og fra da af var jeg komplet solgt til, at en madhave i allerhøjeste grad også er træer med spiselige elementer, der danner ramme for en masse flerårig spiselighed også i flere lag.

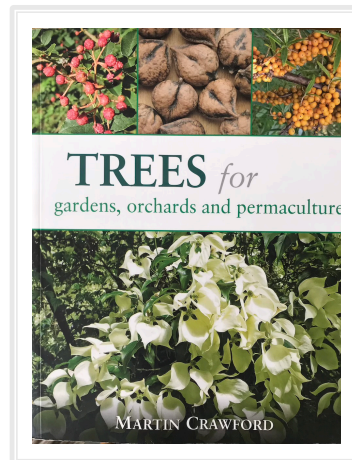
En anden dimension af det at etablere en madskov er, at jeg ser muligheder, der fuldstændig sprænger den danske snævre rammetænkning om, hvad en skov er for noget. Vi siger, lidt firkantet sagt: Enten produktionssskov i lige linjer, bestående af meget få arter. Eller helt fredet skov. Typer i hver sin pol af spektret fra totalt kontrolleret til stort set ustyret.

Hvorfor ikke på forskellige naturarealer lave forskelligartede slags skovsammensætninger, der alle er at finde i et bredt og nuanceret kontinuum af forskellige muligheder for styrede til ikke styrede skove, hvor det nærmest kun er fantasien, der sætter grænserne for, hvad en skov også kan være? Jeg (og mange af de mennesker, der arbejder med permakultur) har så mange forskellige mulige sammensætninger af træer og buske og vilde blomster og åbne rum og værens-rum for dyr og mennesker for min indre skærm, at jeg er ved at sprænges af eksperimentlyst og skabertrang. Skabelse i samklang med naturen og andre levende skabninger, hvor vi fra år til år justerer og leger med naturens bevægelser.

Det er for optimistisk at tro, at jeg på mine 1.000 kvm både kan have hus, terrasser, grøntsagshave med højbede - og så en dejligt stor madskov. Den plan at etablere store madskove, tilbagestår således. Jeg håber at få muligheden for at købe et stykke jord med lidt skov på i 2025 og så gå helt bananas med at lade en diversitet af rum med træsort-kombinationer i flere lag folde sig ud i resten af min levetid.

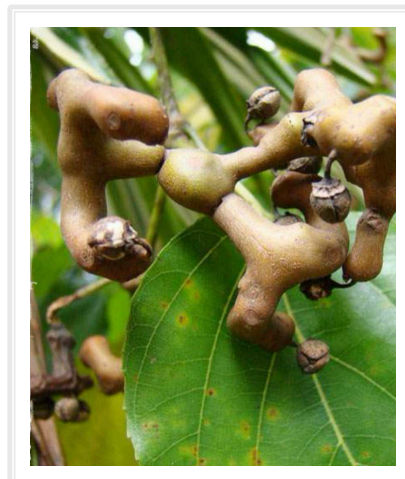
Men mit dejlige sted skal ikke forklejnes. Og meget KAN lade sig gøre her. Dilemmaet er dog hele tiden, at træer skygger. Så træet fylder ikke blot sin egen plads. Det forhindrer også, at en lang række ting kan gøres i en pæn radius omkring træet. Et sted, hvor jeg dog har givet rum til træer, er nederst i haven. Jeg ønsker her både spiselighed fra træer, og jeg vil have plantet nogle mere stedsegrønne ting, der kan camouflere nabohuset, idet jeg gerne så langt øjet rækker, mestendels optimalt set kun kan se træer, buske, mark, himmel og rum.

Jeg har for nu plantet tre madskovstræer, der er at betragte som et eksperiment. Omkransende dem er der til den ene side et gammelt kirsebærtræ, og til den anden side en ældre hasselbusk. De tre træer er: *Japansk rosintræ*. *Kinesisk mahogni*. *Blåbælg*. Det er udelukkende de tre, som denne fil beskriver. Der er blevet plantet andre typiske madskovstræer på andre områder i haven, og de vil blive detaljeret beskrevet i de respektive filer, der dækker det område.

JAPANSK ROSINTRÆ. Billedet viser mit lille træ sidste sommer, nogle få måneder efter, at det var plantet. Det virker til at have fået fat.

Det andet billede af træets spiselige frugter er et købt billede, idet jeg ikke i DK endnu har været i nærheden af et japansk rosintræ (så vidt jeg ved). Frugten er sød, duftende og med en pæreagtig smag, rå eller kogt. Kan også tørres og bruges ligesom rosiner. Man spiser de kødfyldte stilke, der er 3 cm. lange og indeholder 23% sukker.

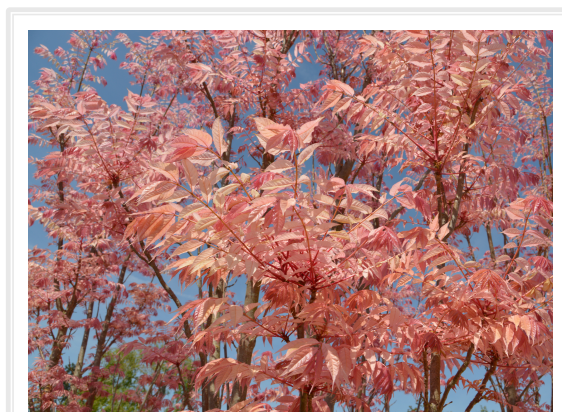
Træet bliver fuldt udvokset 6-10 meter høj og 3-5 meter bred. Det er et hårdført, løvfældende træ. Det blomstrer i juli, og frøene modner fra september til oktober. Blomsterne har både mandlige og kvindelige organer.

KINESISK MAHOGNI. Dette løvfældende træ vil gerne have mest mulig sol. Det er ikke krævende mht. jord og kan klare hård frost. Det er et slankt træ og kan derfor underplantes med andre afgrøder. Bladene bliver om foråret lyserøde, jfr. det købte billede til højre, derefter cremefarvede, om sensommeren mørkegrønne, og det får gule høstfarver. Dvs. dets bevægelse gennem årstiderne er således et stort farveeldorado.

Det kan blive op til 8 meter, men det må gerne trimmes til en størrelse på ca. 2 meter, hvor så bladene kan høstes, uden at man behøver at stå på stige. Bladene har efter sigende en løgagtig smag og kan bruges i salat. Kan også tilsættes kogte retter og suppe. De kan også tørres, knuses og bruges som krydderi eller laves til sennep. Har højt proteinindhold, vitamin A, B1, B2, C, E, calcium og jern.

Træet blomstrer i juli, og blomsterne skulle have en overvældende duft. Frøene er delikate og kan spises på samme måde som lucerne. Træet afbrændes i templer som røgelse.

Det er således et træ med så mange forskellige æstetiske og spiselige egenskaber, at jeg bare måtte have det i haven. Her til højre et billede af træet i sensommeren, hvor bladene er mørkegrønne; det er nogle få måneder efter at det er blevet plantet, men det har tilsyneladende allerede fået godt fat.

BLÅBÆLG. Billedet viser busken i min have nogle få måneder efter, at den er plantet. Det er en busk, der kan blive 2-3 meter høj og 2 meter bred. Behøver et lunt læfyldt sted med porøs jord. (Jeg er således bange for, at jeg har plantet busken et forkert sted i min have, hvis det viser sig at blive meget våde år, fordi jorden nederst i haven har tendens til at blive mudret, idet regnvandet jo løber dernedad; men nu prøver jeg mig altså alligevel frem dermed.)

Kaldes også 'dødmandsfinger', 'abepølsetræ' pga. de særprægede frugter, der vises på det købte billede. Blåbælg gør sig nok bedst som prydbusk, idet den har flotte blomster, blade og høstfarver. Men jeg har nu også tænkt mig at gå ombord i de særpræget udseende frugter, der modner sent på året, hvor de bliver blå. De skulle efter sigende være overraskende søde og forfriskende i smagen.

De to træer og busken set fra venstre.

Følg med her på hjemmesiden i de kommende år, hvordan det kommer til at gå med disse træer og busk. Jeg er ret spændt på det!